

ANY V.

Barcelona 21 d' Abril de 1895.

NUM. 16.

CLARIANES

Entremitg de les fadigues y amargors de la tasca que en est humil setmanari anám acomplint, venen de tant en tant moments de goig, ullades de sol, qui conforten y alegren nostre esperit.

Amichs d' anar fent camí sense distraccions ni reposades, no solém aturarnos á parlar als lectors, nostres esclents companys de viatge, ni de si 'ls peus se 'ns maquen ó se 'ns capolen les cames, ni de si 'l cor se 'ns aturdeix ó enarbora. Lo camí es llarch y menám pressa; y al costat vé cridant socós una veu que 'ns parteix les ànimes; y allà d' allà sabém que hém de trobarhi la dèu apagadora de la set de justícia que arrenca á la pàtria la amargosa quexa.

Avuy, no obstant, creyém del cas fer un extraordinari; que de satisfaccions com la que ara 'ns ha pertocada no 'n passen sovint. Es estada pera 'ls humils obrers en la tasca de LA VEU DE CATALUNYA una honra y un pler; però, més que açó encara, ha sigut com una llanter-nada d' esperança, qui 'ns ha fet ovirar un xich més aprop de lo que contavam la cobejada plenitut dels temps en que ha d' ésser glorificada per lo triomf nostra santa bandera.

Asseguémnos, donchs, un moment en la mar-

genada, y parlém, bon lector, d' aquest raig d' alegria que s' ha vingut á posar en nostres cors.

Als qui seguexen ab atenció les notes que posám de moviment regionalista á l' estranger, no 'ls vindrá pas de nou lo nom de 'n Maurici Barrès. Prou se recordarán de la campanya descentralisadora feta per lo diari de París *La Cocarde*, en la curta temporada que ell va dirigirla, ajudat per altres companys de causa, també de nom coneguts á nostres lectors, en Maurras y n' Amouretti, principalment. Mes, aquells qui, ademés d' estar al corrent del moviment regionalista, ho están axís mateix dels combats de les idees, y de les lluytes de la inteligencia en la literatura, saben que 'l nom de 'n Maurici Barrès, es lo nom d' un dels combatents més arriscats y victoriosos en aquella lluyta.

En les lletres franceses que, sobre tot per la immensa estensió del conexement de sa llengua, son les de més vasta dominació, poden assenyalar-se tres agrupaments, com si diguessem tres fornades d' escriptors, concordants ab los tres períodos del vigor de la inteligencia. En quiscun d' exos agrupaments hi ha un nom qui 'n resumeix los prestigis: en lo dels devaners, hi ha 'l nom de 'n Zola; en lo dels qui son en plé camí, hi ha 'l nom de 'n Bourget; en lo dels qui á poch d' haverlo començat s' anomenen ja compliment

de les grans promeses, hi ha 'l nom de 'n Maurici Barrès.

En Barrès es no solament lo més brillant dels jóvens escriptors de França, sinó que ha sabut ferse una personalitat inconfundible, dotant á la literatura ab obres de gran alé, ahont son aplicats, ab talent de mestre, procediments qui obren al ingeni camps nous ahon lo conviden y tempten los daurats esplets. Tant es axís que fins en la literatura alemanya, tant rebea á les influencies franceses, viu ab ufanor atractiva, entre la gent nova, una escola qui ha pres d' En Barrès son nom y sos dogmas.

Y encare te major representació 'l nom d' En Barrès. Los qui presten atenció á les agitacions de la política francesa, 'l conexen de sobres; perque, al posar un dia son peu en aquella casa d' orats de la política, li fou otorgat desseguida un lloch reservat á la honradesa del bon sentit. No tenia sinó uns vintisset anys quan entrá en la Cambra, conduhit per los sufragis dels electors de Nancy. Va entrarhi com á força restauradora: sa bandera fou la del *revisionisme*; revisar y reformar una constitució massa sadolla dels cessarismes centralisadors y uniformistes del primer imperi. La cayguda d' En Boulanger imposá un passatger mutisme á les aspiracions revisionistes, que ell havia escullit com á primer article de son programa. En Barrès abandoná allavores son mandat; y consigná la impressió que á son esperit havia causat lo parlamentarisme de son pays, en aquella obra escénica *Une journée parlementaire*, que tragué de pollaguera á les potencies del sistema, que aná á aplaudir tot París, y que, coneguda á tot arreu, ha sigut una de les falconades més feridores que s' han donat al horrible régimen que, dessota les flors abundoses d' una retórica inestroncable, amaga 'l gran podrimaner qui embussa y corromp totes les fonts de la vida nacional.

Donchs be, aquest home qui te en les lletres setjal de tanta altura; aquest home qui ha passejat un esperit rich d' energíes per los medis de la política sense contaminarshi, ni enfeblirshi; aquest home qui es ensemps una rellevada personalitat y una gran força, aquest home 's presentá 'l dissapte de la altra setmana als humils lluytadors de LA VEU DE CATALUNYA, allargant-los una ma de company y dihentlos mots d' una

afectuositat y consideració verdaderament abrumadores; sobre tot, en quant En Barrès nos demostrava que li era ben coneguda la campanya de nostre setmanari.

Y aquest home era vingut á Catalunya ab lo principal objecte de veure ab sos propis ulls les positures que va prenent una patria en camí de ressucitar, somoguda per la veu providencial qui crida á reviure 'ls organismes vivífichs que, nascuts per voler del Senyor de les gentades, y nodrits per la sava d' una historia acordada á les nadiues aptituts, foren trepitjats y malmesos per la potada brutal del absolutisme cessarista y abatuts y sofocats per l' esbojarrat *zapateado* de la oligarquía parlamentaria.

Parlárem llargament ab En Barrès, y ses paraules nos obrien horitzóns rosats per la esperança.

Com ja han vist, y anirán veyent, si á Deu plau, nostres lectors, tenim posada nostra atenció en la grossa revivalla que han fet en la nació vehina les idees descentralisadores ó federalistes. La creació, per iniciativa del Govern, d' una magna Comissió extra-parlamentaria pera la redacció d' un projecte de reformes descentralisadores; la formació de la *Lliga pera la descentralisació*, ahon tenent un lloch gent com en Maurras y N' Amouretti; los articles nombrosos que á ponderar la necessitat de reformes en aquell sentit veuhen la llum en los més renomats órguens del pensament y de la activitat de França, revelen un estat d' opinió completament favorable al imperi de nostres aspiracions, y aquest estat d' opinió, y la cooperació que hi presten inteligencies granades é independents, proven que s' acosta la hora d' aquell imperi.

Açó, que la clarividencia de nostre amor á exa que es la causa de la patria nostra 'ns feya presentir, En Barrès nos ho ha fet palpar; y, al fèr-nosho palpar, nos convencía de quan més gran era de lo que suposavam. Ell nos amostrá, ab la fondaria de ses propies conviccions regionalistes, la força ab que elles arrelen en les fèrtils profunditats del talent qui sap llegir en los signes dels temps les fórmules que venen; ell nos feu veure com los homens qui més llevors nodridores han llegat á la inteligencia francesa, En Taine, En Balzac, En Le Play han estat com los precursors del regionalisme en aquell pays, com los sembra-

dors d'exes idees restauradores per tot arreu ahon ha arribat la vastíssima projecció de son geni. Ell nos parlà de grans conversions, y 'ns ne parlà ab tal inspiració, que 'l dissapte 'ns anunciava la d' En Bourget y lendemà mateix arribava de Paris *Le Figaro* duhent com á primer article de son suplement literari la professió de fe regionalista d' aquell literat renomadíssim. Y, després d' havernos guiat en lo desxiframent de les senyals esperançadores, nos comunicava 'ls plans y projectes de la próxima y empenyada lluyta que van á empendre 'ls nous y potents devots de la causa en lo pays vehí.

Ohíntho, 'l cor se 'ns axamplava. Pera la expansió de les idees y de la activitat del regionalisme catalá l' Ebre ha sigut un verdader mur de la Xina; los qui les malveuen no volen discutirles, perque saben que de la discussió n' exirien victorioses y més conquistadores. Ja podém fer manifestos, enviar missatges, celebrar meetings y assamblees, los d' enllá del Ebre diuen: no fem soroll, que la fressa despertaria als qui dormen. Y bel si l' Ebre 'ns es muralla, lo Pirineu nos será canal: la afectuosa y acollidora confraternitat ab los qui á França van á lluytar per la bandera regionalista, assegura desd' ara als combats del regionalisme catalá un ressó de poderosa influencia.

Es necessari dirho, la literatura catalana renaixenta no conseguí triomfar á Europa—ni á Espanya—fins que fou vista enlayrada per braços francesos. Tornes á fer lo miracle, y 'ls grans interessos de la pátria catalana 'n cantarán novament victoria. La vinguda d' En Barrès á Catalunya esperám que ha de ser un gran pas en tan aventajosa vía.

N. VERDAGUER CALLÍS.

CARTA DEL DIPUTAT M. FAURE

À LA «ASSOCIACIÓ POPULAR REGIONALISTA».

A les importants comunicacions que, ab motiu de sa inauguració solemne, rebé la novella y esperançadora Associació á dalt nomenada, cal afegirhi la del diputat Maurici Faure, qui en les deliberacions de la Comissió estraparlamentaria pera les reformes descentralisadores, de la que

es membre, s' ha distingit abogant per que la projectada descentralisació no sía solament administrativa, sinó que ha de ser, pera que produhexi 'ls beneficis que se n' esperen, d' alcanç polítich.

Heusaquí la traducció d' aquesta carta:

París, 16 Abril.

Molt honorable President.

He rebut ab retard, á conseqüència d' una errada adreça, la carta que m' enviareu en nom de la «Associació Popular Regionalista de Barcelona.» A no haver passat açó, vos hauria ja des de fá algún temps donat les gracies de les consideracions realment massa benévoles que manifestáu envers un dels més devots pero també més humils campions de la idea descentralisadora á França. Permeteume que també jo vos dirigisca les més entussiaistes enhorabones y que espresse á vostra naxenta Associació 'l desitg d' un éxit del que haurien d' estar satisfets tots los patriotes espanyols, si com la escola política á que jo pertanyo, no separéu vosaltres la causa provincial del amor pregon que duhém ensemps, no saltres los descentralisadors francesos, á les llibertats regionals y á la unitat de la patria.

MAURICI FAURE.

Diputat de la Drôme.

LA CAMPANA ESQUERDADA

(NARRACIÓ EN PROVENZAL PER ED. MARREL)

Al darrera de la serra del Ventour, en un poblet qui 's nomena Mont-Alban, hi ha una iglesieta; sobre la iglesia hi ha un campanar; en aquest campanar hi ha una campana. Les campanes, ho sabéu tant bé com jo mateix, son fetes d' un dels ingredients més forts, lo brónze; però per açó també devegades s' espatllen, ó perque hi ha un vey, ó perque 'va ser esguerrada la fosa, ó, finalment, per atzar. Desgraciadament s' acaben totes les coses d' aquest mon.

Heusaquí que l' hivern passat, un dia de gran glasada, s' esquerdá la campana de Mont-Alban. De llavors ençá lo só que feya quan la ventaven nó hauria pas arribat á despertar les oques del Capitoli, si 'ls montalbanesos haguessen tingut un Capitoli, com antigament los romans. Semblava talment un estossech de marrá.

Cap á principis del mes d' Abril, En Blasi, lo manescal,—lo morter sempre sent l' all, y 'ls manescals son

aficionats á fer fressa—se 'n aná á trovar al principal de la Obra, y li va dir:

—¿Quant podria costar de refondre la nostra campana trencada?

—Ne demanen uns 60 duros.

—Uns 60 duros?... Y, donchs, escoltéu: Ja sabéu que m'acava de pervenir d'una meva tia una bona herencia.

—Sí; de Mambrú ..

—Just. Y he fet pensament de pagarne 'l delme, encarregantme de la campana. No tinch fills; açó no 'm farà pas anar més malament; al acabament del any tant m'hauré envellit d'una manera com de la altra. Ab açó, quan vos semble, podéu escriure á la fundició. Tinch los quartos á punt, y, si calen més de 60 duros, no vindrá pas de quatre.

—Grans mercés; heu fet un bell pensament. Però, abans de comprometre, me cal demanar parer á la Obra; ho faré en la primera reunió que hi haurá.

Com ho havia promés, lo diumenge passat Pasqua, aquest Obrer esposá l'assumpto als seus companys.

—Ara, senyors, vosaltres heu de determinar si 'ns aprofitarém ó no d'aquest oferiment. Lo diner es á punt, no heu de fer sinó dir: siguemhi. Vos prego, donchs, que deliberéu y acordéu.

Quan acabá hi hagué un llarch silenci.

Després d'haver girat y regirat les gorres en ses mans, lo vell Queló se determiná de dir:

—Ben segur que En Blasi es un bon home, y 'ns cal donarli la enhorabona del acte que vol fer. No hi ha aquí sinó una cosa. ¿Qui sap si á la fundició no 'ns bratarán pas lo bronze de la campana ab un altre que no será tan bo, y 'ns donarán una campana de fira, ab tres quarts de ferro, per comptes, oh companys, de la que ara tenim, tant rebona, y que se sentia de qui sap ahon? En aquesta campana nostra hi ha 'l material de qué se jo les mitges pecetes, pecetes senceres, dues pecetes, duros, arrecades, soguilles, agulles, d'argenteria de tota mena, que 'ls jayos se barallaven pera donarli quan la fongueren darrera de la casa de la vila l'any 23. Me 'n recordo com si fos ara mateix. Ah! si 'ns feyen anar de mal borrás tant be de Deu de material! Y coses d'aquestes n'han succehit més d'un colp... No obstant, senyor Rector, lo que vos determinaréu nos estaré per ben fet.

Quan lo vell Queló hagué acabat ses rahons, prengué la paraula 'l cabalé de ca 'l Remuga:

—Y pot-ser que quan la campana seria fosa, se la tindrían tres mesos ó pot ser sis, ó un any ¿qui sap? Mentrestant, si s'escau de passar per lo terme un temporal ¿cóm ho farà 'l campaner pera axecarli 'l coure? Qui sap qué 'ns ne pot prevenir? Podria ben ser que 'ns ne penedissem... No obstant, senyor Rector, lo que vos determinaréu ho tindré per ben fet.

Se passá una llarga estona sense que ningú més obrís la boca. Després, lo Camallarch de les Eures, quan

hagué mastegat prou, y tingué ben desenllorats, á copia de fregarlos, los vidres de les ulleres, digué:

—¿Y si mentrestant que no tenim campana, s'escau d'haverhi un casament; si 's presenta un bateig ó un enterro, no podríam repicar? No es pas de lley que la gent se casen á la muda, y que 'ls hi bategen y que 'ls hi enterren. Parlant ab franquesa, si á casa hi hagués d'haver un petit y no 's campanejava pas un xich, no n'estaria gens content: me semblaria que 'l meu fill no es tan cristiá com les altres criatures. No sabria qué dirmehi. Una cosa axis no més va be pera 'l gitanatge que 'ls bategen ab ví y 'ls casen tirant un cantí en l'ayre. Però nosaltres ¿qué voléu que us diga?... No obstant, senyor Rector, lo que vos determinaréu ho tindré per ben fet.

Allavores En Verdolet se mocá, escupí, s'escurá 'l coll, y, tenint la gorra davant de la boca, pot ser pera copgar y retenir los mots massa enfaristolats, enrahoná axis:

—Trovo molt ben pensat açó que 'ns ha dit lo Camallarch. No més afegiré quelcom al seu parer. Si la desgracia volgués—Deu hi guard—que 's calés foch en algun indret ¿cóm se podria demanar auxili? Me sembla que ab açó n'hi ha ben be prou, perque 'ns fassa frente, y com ningú 'ns empeny, ben segur que 'l millor fora que 'ns esperessem encara un xich, per pensar ab les coses que podrien venir. M'ho sembla... No obstant, senyor Rector, lo que faréu estaré per ben fet.

Quan tots hi hagueren dit la seva, l'Obrer en cap, torná á pendre la paraula:

—Veyám, companys ¿no vos sembla que siteniam una bona campana nova, que repiqués be, nos aniria un bon xich millor que una esquella de só esquerdat? Nos donen los quartos. La Obra no ha de pagar res... y, després ¿qui sap si disgustarém á En Blasi, rebutjant lo que de tan bon cor nos ha ofert?... ¿Qué vos ne sembla?

Se grataren tots la orella, ensumaren un pessich de rapé, y 's miraren les terenyines del sostre.

—¿Qui sap si ho fessem anar per vots? digué 'l Camallarch de les Eures.

—Molt ben pensat, respongué l'Obrer en cap. Ab açó, senyors, qui vulga que sia rebuda la oferta d'En Blasi menescal, pera fer refondre la campana de la iglesia, que axequé la ma.

No hi hagué sinó una ma que s'alcés, y ja endevinaréu quina.

Los Obrers, després d'haverse ben contemplat les terenyines del sostre, contaven les rajoles de la sagristia.

Y heusaquí per qué, si anéu á Mont-Alban, darrera de la serra del Ventour, sentiréu una campana de só esquerdat.

Per la traducció: FRANAR.

DESCENTRALISACIÓ A FRANÇA

UN ARTICLE D' EN PAUL BOURGET

En l'article que dedicam a les honroses deferencies d' En Maurici Barrès envers nostre setmanari, hem retret les importants indicacions que per ell nos foren fetes sobre la *conversió* a nostra causa d' En Pau Bourget, altre dels més eminents escriptors de la França.

Per ben particular escayença, l'endemà mateix d'havernos fet En Barrès aytals indicacions, nos arribava de Paris *Le Figaro*, portant al cap de son suplement un article ab aquest titol: *Décentralisation*, y ab aquesta firma: *Paul Bourget*.

Acabant de llegir-lo, y plens encara de la satisfacció que 'ns produhia tan elevada consagració de nostres estimades conviccions, y de goig per veure tant superiorment exposades observacions é idees que tant temps ha anam sembrant en nostra propaganda, nos diguerem: — Cal que 'ls lectors de nostre setmanari 'n disfruten. Y heus aquí que, en la impossibilitat de estampar en exes columnes per enter l'article d' En Bourget, nos complavém en traduhirne, pera 'l regalo de nostres abonats, los següents troços:

«Des de fan dos mesos s' ha parlat força de descentralisació. Comissions, discursos, lligues, quaderns, articles se multipliquen entorn d' aquest problema. Es ben agradós de veure que la consciencia dels drets del individu enfront del Estat no es pas abolida a França. Cent anys de burocracia centralisada han pogut afexugar aquest pays y deformarlo crudelment. L' *error llatí*, aquest afany de reproduhir, en gran ó en petit, la administració romana, no ha destruhit l' instint d' independencia propi de la sanch celta y de la sanch germànica, aquests dos altres elements d' ahon ha sortida nostra raça. Es ja hora de recórrehi si no volém cedir definitivament la hegemonia del mon a pobles que, des de cent anys ha, al revés del nostre, han comprés, protegit y exaltat lo culte de la iniciativa individual. La qüestió es tant vital que 'ns interessa a tots, fins als més apartats de la acció política. Sia aquesta la disculpa d' exes anotacions d' un independent.

«En açó, realment, resideix lo mal de la França. No li manquen ni les lleys bones ni les bones costums. Lo terme mitg de les virtuts familiars, hi es encare prou alt. En cambi ja no produheix prous individus. Li falten homens. La escassetat d' iniciativa individual, l' empobriment, casi be la atrofia del esperit d' empresa y de responsabilitat, haurá sigut la verdadera característica d' un segle de funcionarisme portat al extrém. En l' interior aquesta falta d' iniciativa s' es traduhida en diferentes ocasions d' una manera ben estranya: en 1830, en 1848, en 1870, mediant la acceptació servil de colps de força executats a Paris sobre 'l poder central. La nació sencera s' ha ajupida dessota d' ells casi mecánicament, quan eren dirigits

contra totes ses aspiracions y contra tots sos desitgs, y ¿no veyém, des de fan alguns anys, l' espectacle no menys sorprenent d' una majoria católica, patint les lleys de persecució sense defensarse, sots la simple pressió de la máquina administrativa? Al exterior aquesta mateixa falta d' iniciativa es deplorada per tots los viatgers qui visiten nostres colonies. Nos les representen com a poblades de funcionaris y vegetant en una pobresa d' acció humiliadora.»

«Mes, aquesta inclinació a la empresa, ¿ahon se la faria 'l francés de nostres temps, puix que tot lo que 'l volta contribuheix a ferne un animal administratiu? Infant, reb una ensenyança del Estat en un establiment del Estat, regit per l' Estat, provehit de professors nominats per l' Estat. Adollescint, mira al seu voltant y veu en son poble que tots los poders residexen en mans de funcionaris del Estat, que tots los honors son conferits per l' Estat. Jovencel, ha de preparar-se pera un exámen quin programa es assenyalat per l' Estat, y que pera casi totes les carreres li cal passar per les escoles del Estat. Pera enumerar los efectes d' aquesta pressió quotidiana, en quin moment se desvetlla en ell lo sentit de la responsabilitat individual? No es pas en lo col·legi y sots lo jou d' una disciplina unitaria de convent ó de quartel. Ni es tampoch en sa major edat política, y quan se 'l convida a donar parer sobre 'ls assumptos del pays ab una papeleta electoral. Es cridat tot de sote a escullir entre uns programes tant més inintelligibles per ell en quant precisament se tracta de la manera de regir aquest Estat monstre, aquesta máquina colossal ahon son absorbits tots los interessos de totes les parts del pays. Pagés ó vilatá, noble ó proletari, l' elector posat davant d' un problema d' aytal complexitat ha d' emetre forçosament un sufragi a les fosques é incompetent. D' aquí provenen aquests dos resultats tant contradictoris, al ayre, tant pregonament solidaris quan un fá esment de la falta de lògica d' aquesta fórmula, una democracia administrativa:—cents anys ha que 'ls francesos no fan sinó que ocuparse ab passió de política, y 'l llur defecte principal es estar completament, radicalment, mancats d' esperit polítich.»

«Aquestes reflexions no son pas noves. Elles circulen per tota la obra de 'n Balzac. Elles son lo mòll dels escrits de 'n Le Play y de 'n Taine. Però cal creure, no obstant, que no han sigut prou repetides ja que, davant del invasionisme cada día més opressiu del servey del Estat, encara no hem passat de les comissions y sots-comissions, grupos parlamentaris y lligues d' estudi. No hi fá res. Açó es un començament. Los descentralisadors, emprenentles de ferir contra aquest servey d' Estat s' adonen al menys ab perfecta exactitut de la rahó essencial de nostra anemia d' iniciativa. Al través de llurs fórmules, vagues encara, afirmen dues veritats sumament precises. La primera es que l' home, criatura local y limitada, té necessitat,

pera atenyar son complert esbadiament, d'estar situat dins un medi local y limitat com ell, ahon sa personalitat no es un zero á la esquerra, ahon sa acció quotidiana sia efíca, ahon sa responsabilitat se fassa evidentament continuament per medi d'efectes immediats y palpables. D'aquí resulta lo benefici cert de la vida municipal y provincial, la necessitat de les patries xiques á dins de la gran.—La segona es que la autonomia concedida á exes patries xiques, lluny de perjudicar á la gran, la nodreix, la reforça y la enriqueix. Un poble no es sinó la addició de vint, de trenta tribus en ell, y tant com més val la energia de quiscun dels elements constitutius, tant més val la energia del conjunt, mentres la unitat no sia rompuda. ¿Ab quins procediments pràctichs reduhirán aquí 'ls descentralisadors lo despotisme del Estat, sense atenyar á exa unitat que exigeix la acció exterior de la França? Heusaquí una tanda de problemas técnichs qui ha d'ésser resolta per homens especialistes. Mes la corrent d'opinió qui donará á exos especialistes la força de solament assajar aquesta empresa, no será escitada sinó per les discussions d'idees. Quan un molt gros nombre de persones en un pays pensen y diuen que una reforma es necessaria, aquesta reforma es ben aprop d'ésser acomplerta.

«A mi m'ha impressionat tant més aquest moviment descentralisador, en quan exes senyals de renovació m'han arribades á fora de París, en la bona ocasió de visitar algunes de les poblacionetes acoblades al entorn de Florencia, Pisa, Lucca y Sienna. Recorren les carrers d'exes poblacions qui s'engrandiren al través de perills constants, y qui s'han conservat tant guapes, tant intactes, aquesta ley de beneficencia de la vida local me semblava tant clara com lo cel d'atzur desplegat damunt llurs teulades. No hi ha cap d'aquestes ciutats que per virtut de son passat d'independencia no puga proporcionar á la historia una galeria d'admirables figures d'homens d'acció y de pensament; ni una que no donga testimoni, ab l'esplendor y originalitat de ses architectures, del amor ab que sos ciutadans la construhiren y enjoyaren. La sort no permeté á les tres que he nomenades desenrotllarse per complert. Una horrorosa pesta paralisá sobtadament á Sienna en sa volada, á mitjans del segle catorze. Envers la mateixa época rebia Pisa una ferida en les propies arrels de sa vida ab lo captiveri de setze mil de sos jovens ciutadans. Los genovesos se negaren á tornarlos pera estroncar la generació futura. També era aquest mateix lo temps en que la tirania de Castruccio Castracani axafava á Lucca. Així y tot, aturades abans d'haverse plenament esbadiat, aquestes ciutats no dexen d'afirmar ab entera força lo que pot l'esperit civich, des de 'l moment que llur aperduament es tant complert en tot.»

«Quines ciutats! Los palaus s'apreten los uns contra 'ls altres. Les escultures s'hi multipliquen com si l'eneis d'un màgich hagués per tot arreu animat la

pedra y 'l marbre. Los uns freschs venen al darrera dels altres, ahon grans multituds s'evoquen, tractades ab aquella àmplia y senzilla manera toscana que apreta les cares les unes ab les altres, qui axeca, qui paredeja com murs de fisonomies humanes en lo fons d'escenes bíbliques ó evangéliques. Totes aquestes cares son retrats. Allá hi han los antichs pisans, qui vos miren, qui están á punt de parlarvos en les pintures de Benozzo-Gozzoli, en lo cementiri de Pisa; los Luccáns, en les de Amico Aspertini, á Sant Frediano de Lucca; los Siennesos, en les de Lorenzetti, en la casa de la vila de Sienna. Lo que llegiu en exes fesomies es que quiscuna ciutat havia sabut criar-se homens, sos homens, aquells que li calien pera sa tasca. D'aquests diversos grupos se desprenen una originalitat irreductible y una personalitat potentia. Així arribaréu á compendre que si la Italia ha pogut viure al través de tantes desgracies y tant terribles, es perque, durant la edat mitjana, ses ciutats foren lliures, constituïda quiscuna com un mon. Los hi feu falta la unitat. Aquest es lo perill d'aquesta multiplicació de les patries locals. Si haguessen sigut ensemps lliures y lligades, independents y associades—açó no es pas un somni impossible, puix que 'ls Estats-Units d'América 'l realisaren en condicions altrement complexes—quins prodigis no hauria acomplert aquesta nació que trobá 'l secret de fer llevar en ella una humanitat més avivada, lo que Alfieri anomena en sa frase tant sovint retreta «una planta humana més gerda que en lloch més!»

«Los grans artistes d'exos temps llunyans sentien ja allavors ab instinct segur y clarividient, que la déu de tota vida pera ells com pera tots llurs conciutadans consistia en aquest vigor de la ciutat nadíua. Aquest art Tosca cada día més penetrat, més sadoll d'aquest such de terror y tant més robust en quan se va fent més Tosca, més civich, n'es la prova. En cap obra 's tradueix aquest sentiment ab més força patética y ab major conciencia que en la *Alegoria de la ciutat de Pisa* que esculpturá Giovanni Pisano pera la catedral d'aquesta ciutat. Quan concebí y executá aquest grup, s'esqueya Pisa en l'endemá de la derrota de Meloria, qui marcá 'l començ de sa decadencia. Res més tràgich y més dolorós que la figura d'aquesta dona en que l'artista encarná sa ciutat, ja enmalaltida. Es una dona alta y escardalena, corcovada, disformada, casi bé geperuda. De son pit enfonsat ixen dues mamelles esquifides, d'ahon pengen dos infants, magres com ella, y qui xuclen ab ses boques afamades, la escassejat de llet d'aquells pits pobrissims. Ella ja no es jove. S'esdernegada en feynes aclaparadores. Te un xich de ventre devall de son vestit, y sa cara, d'una austeritat com petrificada de pena amonstra més ardor que esperança, més coratge que no pas fé. «Ah!» sembla que diga ab sa boca severa: «Jo vull viure, viure pera vosaltres, fills meus. Perque si jo 'm moro, se que vosaltres vos moriréu...» Les quatre estàtues

esculptrades sobre son pedestal, la Força, la Prudència, la Justícia, la Templança, no li son res, no son res. Un diria que al ferles tant acadèmiques, tant fredes, com feu á sa Pisa real y viventa, volgué l'artista afirmar la ineficàcia de les idees abstractes pera remplaçar la sava abrusanta y misteriosa que elaboren un sol, un clima, una herència, costums, tots aquests recursos secrets de força humana sobre-entesos en exos mots intraduhibles—una patria, una provincia, una ciutat!

«Estrany y punyent símbol! Concebut en lo neguit civích, continúa representant aquest sentiment al través de totes les diferències de secta y de patria. Contemplant exa forma de dona, desvalguda y plena de passió, desvalguda de veure que sa llet s' estronca, plena de la passió de viure pera donar la vida, totes les idees que he provat de traduhir se posaren á remoures en mon cervell. M' imaginava que, per un miratge misteriós tenia al meu davant, ja no la alegoria d' una ciutat, sinó la imatge d' algunes de nostres antigues provincies, del Nord, del Sud, del Est ó del Oest, de la Picardia y de la Bretanya, de la Lorena y de la Auvernia. Totes aquestes forces abans tant intactes, tant lliures, tant personals, y ara tant mutilades, tant esmortides, tant encadenades y que tremolen encara del desitg de sentir en elles afluir la vida pera donarla. Oh! no les dexém morir pas, si no volém que la França more també.»

INSTITUCIONS DE CATALUNYA

LA GENERALITAT Ó DIPUTACIÓ DE CATALUNYA

LO PERQUÉ DE LA DIPUTACIÓ.—ESPECIAL OBLIGACIÓ QUE TENIEN DE DEFENSAR LES LLEYS DE LA TERRA Y SOS PRIVILEGIS.—¿ES MOLT ANTIGA AQUESTA INSTITUCIÓ?

Era la *Generalitat* un cos polítich y administratiu; les causes de sa formació eren, segons varis Capítols de Cort, *pera servey de Deu, del Rey, y pera defensa y ajuda de la terra contra 'ls enemichs, y de ses prerrogatives generals y particulars*. La conservació y observança de les lleys y llibertats; acudir al reparo de les rompudes, ó violades, ó malguardades; conservar lo estat y pública utilitat de la terra; y per ajuda y subvenció de totes aquestes coses imposar los drets del *General y Bolla*, com á Erari; veus-aquí lo fi y objecte, los drets y devers de la Diputació catalana.

Lo fruyt de las leys es observança de aquellas en altra manera en vá son ordenadas: axís parlaven los nostres reys antichs, res nos ha d' estranyar per lo tant que fos tanta la obligació

que 'ls Diputats tenien de defensar les lleys de la terra, que fins devien ferho *contra 'ls matexos monarques*, com ho diu, y ab molta veritat, un escriptor italiá. (1). En lo cas de que aquests—diu lo capítol XXVII de la Cort celebrada en 1422—per inadvertencia, ó en altra manera, ó bé los Primogénits, ó altres qualsevol oficials reyal, per vía de manament ó provisions fessen algunes coses en perjudici de les sobredites lleys y privilegis, la Diputació ha de oposarshi per via de rahonaments y requestes fins á deguda conclusió; en tal manera que mitjansant aquesta instancia y diligència sien unes y 'ls altres mantinguts, conservats y defensats.

Lo principi y origen de la formació del dit cos de la Generalitat es tant antich, ó més, com lo govern que començaren á establir les lleys ab consentiment, aprovació y voluntat de la terra. Les notícies mes clares que de açó hem pogut haver, son tretes de un privilegi que porta la data de mitjans del segle XIII. La notícia mes clara que hem pogut començar tenir de la elecció y nominació de Diputats es la de les Corts celebrades á Montsó per lo rey Alfons, com consta del privilegi de 7. dels Idus de Novembre de 1289; y après de les que celebrá lo rey En Pere á Cervera l' any 1359, en les quals se elegien los Diputats pera la Cort general, sens nombre cert, lo ofici dels quals durava fins que una altra Cort los revocava, de manera que tant l' ofici com la elecció aná de diferent modo, fins á les Corts celebrades á Barcelona pels reys en Ferrán l' any 1413 y n' Alfons l' any 1433. (2).

LOS DIPUTATS LOCALS

En les ciutats y viles que més convenia pera l' administració del *General* hi havien Diputats locals.

Los diputats generals y 'ls oydors de comptes, dins quinze dies après de la llur elecció, venien obligats á mudar y renovellar tots los diputats locals, posant en aquestos oficis persones de bona fama, fiables y dispotes á regirlos per lo trienni l ur tant solament. Podien escullirlos de qualsevulla dels tres Braços, emperó, après se va

(1) Luca Assarino: Delle Rivolutioni di Catalogna.

(2) In domo Deputationis, et Generalis Cathalonie verè magna, tum ab ejus magnam jurisdictionem non dependentem ab alio, nec ad aliquem, etiam ad Dominum Regem recursum admittentem; dignati enim sunt Serenissimi Reges Aragonum, ob servitia Cathalanorum, quæ sunt innumera; omnem à se in negotiis generalitatis abdicare jurisdictionem, et illis, qui ibi præsunt, qui Deputati nuncupantur, concedere totam; tum etiam ob illius magnas divitias, affluit enim multis, quarum et nos in satis considerabili parte participes fuimus in diversis officiis, quæ in eadem domo aurea diversis temporibus gessimus. Deputati habent suam jurisdictionem non dependentem ab alio, quia Rex à se illam abdicavit. (Fontanella: Decisió cclii—plana 615—vol. 1).

manar que ho fossen únicament del Militar y del Popular.

Aquestos Diputats cuydaven del exacte compliment y defensa de les lleys de la terra, ni més, ni menys que los Diputats generals; cobraven les penes dels defraudadors de Aduanes en son lloch respectiu sense fer gracia ni dispensa de cap mena, y venien totes les mercaderies confiscades.

Dintre 'ls dos mesos après de termenar llur càrrech havien de donar compte de la seva administració als Diputats generals y Oydors, no podent tornar á ésser elegits fins passats tres anys.

Aytal càrrech no era gratuït: tots cobraven lo salari, fixat per les Corts, havent emperó de primer de assegurar son import de tres anys ab bones fermances, pera en cas de ferse acreedor á alguna pena per faltes en lo compliment de llurs devers. Y les matexes lleys regien als Diputats generals y als Oydors de comptes. ¿Hi há tant de mirament avuy día en los qui están encarregats dels serveys públichs?

Tots havien de residir en la ciutat, vila ó lloch pera ahont havien sigut nomenats.

LO SALARI DELS DIPUTATS.—LLURS FERMANCES.

Los Diputats y 'l Oydors responien del compliment de totes y cada una de llurs obligacions al menys ab son salari, á qual fi donaven bones fermances de son import total dels tres anys. Les Corts varen senyalar la quantitat del salari, que havia de ésser de un florí cada día pera 'ls Diputats, y de tres mil sous anyals pera 'ls Oydors, segons les Corts de 1413; les celebrades en 1420 estatuhiren que als primers se 'ls hi donessen 15 sous diaris; les de 1433, 16; y als Oydors 3,300 cada any; y com que ab lo temps cambiá 'l valor de la moneda, en lo Redrés de 1585 confirmat tant sols en aquest punt pel de 1599, se ordená que als Diputats se 'ls hi donás tres ducats diaris, y als Oydors, tres lliures.

Lo capítol XI del Redrés, de 1413, mana que no se 'ls pague lo día que no vagen á la Diputació, excepció feta de si feyen llit; puig tenien la obligació d' assistirhi tots los dies al dematí tretes les festes y les vigílies, los dissabtes de tot l' any, y durant les vagues, que se estenien de des lo día de Sant Gregori, lo 25 de Maig, fins al de Sant Miquel, que sempre cau als 29 de Setembre.

LO TRIBUNAL

Havém dit mes endavant que 'l principal dever de la Generalitat era vetllar per l' exactíssim compliment de les llibertats de la terra; se compren donchs que fos necessaria la formació de

un judici ahont se resolgués si reyalment hi havia lo contrafur que s' acusava, y en cas afirmatiu, quines penes devien imposarse al culpable. Y així era en efecte: al principi açó pertocá als doctors de la Reyal Audiencia; mes après, á les derreríes de la nostra llibertat, se 'n encarregá un Tribunal distingidíssim, que així lo vollien els nostres pares pera que fos digne de sostenir la integritat de les lleys; s' hi assentava, donchs, en aquest tribunal lo Regent la Cancelleria y ensemps ab ell los dos magistrats mes antichs de la Audiencia, lo Arquebisbe de Tarragona, president del Braç eclesiàstich, lo president del Braç militar, y 'l Conciller en cap de Barcelona, que ho era del Braç popular, ab una paraula, hi havia la representació del Trono, de la Justicia y de totes les classes socials. Los legisladors del any 1702 declararen palesament que era millor aquest sistema que no pas lo de dexarho tot á la resolució de la Audiencia puix sabien per ciencia propia que moltes vegades eren los seus matexos Doctors los qui rompien ó malguardaven les lleys, y que per lo tant, dexar lo judici de contravenció en les llurs mans era lo matex que ferlos jutges en sa propia causa.

Se 'ns dirá potser que totes aquestes prevenicions, tot aquest aparato de integritat legal, se 'n anaven per terra com un castell de cartes, á la més petita indiferencia ó fredor dels Diputats en lo compliment de llurs devers. Es veritat, però també ho es que fins en açó posá remey la ullada previsorà dels nostres pares. Vegis sinó: diu lo capítol V de la Cort de 1599: Com per experiencia se sia vist diverses vegades, los Diputats, y Oydors de Comptes, ésser estats negligents en la observança de les Constitucions de Cathalunya, Usatges, Privilegis, Capitols, y Actes de Cort, olvidantse de la obligació que tenen per descàrrech de sos oficis. Perçó disposa, y ordena la present Cort, que sempre, y quant se oferirá contrafacció de Constitucions, Usatges, Privilegis, Capitols, y Actes de Cort, y serán interpellats los Deputats, y Oydors de dita contrafacció, tant á instancia de Universitats, com de particulars, certificats dits Deputats, y Oydors de dita contrafacció, ab suplicació firmada per la part, ó en son nom per qualsevol persona, hagen de fer les diligencies convenients, y axó ab pena de privació de llurs salaris de un any dels que serán remitents. Plau á sa Magestat. *Covarruvias Vicecan, etc.*

SALVADOR BOVÉ.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—Com cada any en aquesta diada, la nit de Pasqua fou animadíssima en nostra ciutat. Donava bó de veure arreu llargues colles de caramellayres ab la ayrosa barretina catalana. Llurs refilades nos duyen lo suau perfúm d' una patria que renaix. Y á fé que cada any s' hi nota més la nota purament catalana. D' entre les colles qui 's feyen seguir ab delit y escoltar ab atenció, hi havia la del Círcol Barcelonés d' obrers, per sos triats cants, entre 'ls que ressonava la hermosa refilada dels «Fills del Canigó,» lletra de Mossen Jacinto Verdaguer.

—En junta general celebrada per lo Colegi d' advocats de Barcelona la tarde del día 13 del mes que som fou aprobada per unanimitat una proposició fent constar lo desagrado ab que 'l Colegi ha vist los nous Estatuts imposats á tots los colegis del Regne sense cap avís ni consulta, tant per moltes de les disposicions que contenen, com per lo procediment seguit pera sa publicació. Axis mateix s' acordá dirigir una rahonada esposició al Govern á fi de que dexi sense efecte los esmentats estatuts y disposi que segueixen observantse los antichs, fins que se 'n publiquen de nous que estiguen conformes ab la manera d' ésser de cada Colegi.

—Dimars passat nostre Ajuntament acordá subvencionar al Consistori dels Jochs Florals ab la suma de 750 pecetes, y facilitar al mateix temps la banda municipal pera 'l major lluhiment de la festa.

Axis mateix acordá facilitar al *Centre Escolar Catalanista*, exemplars d' obres repetides que existexen en l' arxiu municipal.

—La Junta de govern del Banch de Barcelona, acordá lo dimars prop-passat, obrir una subscripció pública començada ab un donatiu d' aquell establiment, á fi de constituir un capital que s' invertirà en deute del Estat, pera que ab sa renda se puga socorrer constantment á les families pobres dels náufrechs catalans del creuer «Reina Regente» sens perjudici d' ampliaria á les families dels demés náufrechs si l' import de la subscripció ho permet.

Digne de tot aplaudiment es l' acort prés per la important societat de crédit, majorment tenint present, que no ha oblidat aquella junta la superior obligació que tenim d' afavorir ab preferencia als fills de nostra terra.

—Lo *Centre Escolar Catalanista*, ha rebut ja varies adhesions á la esposició que projecta dirigir á les Corts, demanant no sien implantades á Catalunya, lo concell de familia y altres institucions exótiques del Códich castellá.

—L' escriptor francés Maurici Barrés de qui parlám en altre indret d' aquest número, en los dies que ha estat en nostra terra, además d' aquesta ciutat, ha vi-

sitat, per dues vegades, lo monestir de Montserrat, y la ciutat de Manresa. Nostres bons companys d' aquella ciutat acompanyaren y obsequiaren al distingit hoste, qui 'n quedá sumament agraït, particularment del il·lustrat metge y estimat confrare en lo *Setmanari de Manresa*, Dr. Miró.

En Barrés marxá 'l divendres cap á Mallorca.

—Díes enrera una representació del Cos de serenós d' aquesta ciutat, vá visitar al Sr. Rius y Badia al objecte de felicitarlo per son nomenament. En aquesta entrevista se dirigiren merescudes alabances á D. Joseph Collaso, per haver firmat lo reglament que retorna al antich cos de serenós sa condició eminentment catalana, ab quin motiu, lo nou alcalde Sr. Rius y Badia declará estar del tot conforme ab lo reglament aprobat per son antecessor.

Los serenós demanaren la prompte publicació del reglament, fent avinent al Alcalde que la tardança en ferho, tenien molta por que no sigués ocasionada per les males intencions d' algún empleat que 's creya perjudicat no permetent la entrada en lo Cos, als nascuts fora de la terra catalana.

—La «Confraria de Sant Jordi» establerta en la Real Basílica de Santa Maria de Ripoll, y no hi ha molt fundada per los més entusiastes patriotes de la anomenada vila, 'ns ha enviat lo Programa de les funcions religioses ab que enguany, per primer colp, obsequiará á son Sant titular y gloriós Patró de Catalunya. Aquest Programa que [no ho cal dir] está redactat en pur y triat catalá, va acompanyat d' una lámina representant á Sant Jordi en lo moment de donar la mortal coltellada al drach simbólich.

Les festes que ha disposades la Confraria son les següents:

En la vigilia repich general de campanes y solemnes *Completes*. Lo dia del Sant, que es lo 23 del corrent, Missa de Comunió ab moció preparatoria que farà l' Excm. Sr. Bisbe de Vich; ofici solemne, ab sermó á càrrech del jove sacerdot y entusiasta amador de la Patria catalana Mossen Anton Vila, colaborador ben estimat de nostre setmanari; y, á la tarde, lo Tri-sagi.

Nostre Senyor y 'l poderós y sant cavaller deslliurador de la Patria, benehesquen als excelents patricis de Ripoll.

Galicia.—Hem tingut lo gust de rébre los números corresponents á Febrer y Mars del «Boletín Bibliográfico de la librería gallega,» que d' una manera preferent s' ocupa de la literatura d' aquella noble regió.

—Ha sigut publicat lo primer tomó de la «Historia de los fueros de Santiago y de su tierra», obra del intelligent arqueólech, lo canonge D. Anton Lopez Ferreiro.

—Lo distingit catedràtich Sr. Carracido ha donat en lo *Centro Gallego* de Madrid, una important conferencia sobre l' espanyolisme á Galicia. Entre 'ls conceptes esposats ab eloqüencia per l' esmentat senyor, es digne

d'atendres lo següent apartat: «Qui tatxe al regionalista de separatista, ó es un pervers ó un ignorant. Galicia que ha conservat en tot temps sa personalitat regional, probá en moltíssimes ocasions son ferm amor á la pátria comú. Lo regionalisme te rahó de ésser, com la té la nacionalitat. Aquesta representa en la humanitat, lo que 'l regionalisme en la patria gran: es la varietat dintre la unitat...»

ESTRANGER

França.—En lo darrer número del *Aiòli* hem llegit ab interés y agrado un article retolat Resurrecció, y firmat *Gui de Mount-Pavoun*, que creyém ésser pseudónim del ilustre Mistral, ahon retretes les opinions d'En Paul Bourget, en son nou llibre *Outre-Mer*, d'En Gaston París y d'En Gustau-Boucher, de ben marcat sentit regionalista, es entonat com un cant de fè y d'amorosa confiança á «la renaxensa, preparada per los poetes del pays» y que avuy «en tots los indrets y en tots los camps se troba ab camions egregis.»

—De Carcassona escriuen á nostre company *L'Aiòli* que la *Escola Audeuco*, ha determinat, en vista de la multiplicació de Jochs Florals, no celebrar los que tenia acostumats, reservant les subvencions á favor dels llibres publicadors ó publicats durant l'any. En G. Jourdanne, autor d'aquesta proposició, y la Escola Audenca merexen alabances per la excelent lliçó que donen á tants imprudents aficionats als certamens literaris.

Austria-Hungria.—Dijous de la altra setmana arribá á Budapest, capital de la Hungria, en Francisco Kossuth, l'hereu del renomnat patriota, mort, no hi ha gayre, en l'espatriament. En Francisco Kossuth fou rebut en la estació del ferro-carril per una gentada immensa y en mitg de frenètiques aclamacions.

A les paraules de benvinguda que li foren dirigides respongué en Kossuth que se sentia ditzós de veure que, finalment s'obria al seu devant lo camp d'acció que li cal. Afegí que consagrará 'ls seus esforços á la prosperitat de la patria y de la Hungria independenta y lliure.

Sortint de la estació les ovacions s'han redoblades; foren desenganxats del cotxe 'ls cavalls, y aquest arrocegat per la multitud un llarch tragecte; acabat, los partidaris de 'n Kossuth portaren al nou diputat sobre ses espatlles, des de 'l cotxe á casa seva. Dispersantse la gentada en mitg de noves y formidables aclamacions.

LO REGIONALISME EN LA PREMPSA

BOLETIN BIBLIOGRÁFICO DE LA LIBRERÍA GALLEGA. La Coruña, Març: *Un poeta gallego*, per D. Joan Maluquer

y Viladot. Transcrit de *La Renaixensa*, sense traduirlo.

LA VEU DEL MONTSERRAT. Vich, 13 d'Abril: *La resurrecció dels pobles*, per G. P.—D. *Joseph Coroleu é Inglada*, per M.

LO GERONÉS. Girona, 13 d'Abril: *La qüestió dels sometents*, per H.—*Folk-lore catalá ampurdanés* per don C. Bosch de le Trinxeria.

LA RENAIXENSA. Barcelona, 13 d'Abril: *Los estatuts dels colegis d'advocats*. Se refereix á la nova imposició madrilenya establint uns estatuts pera tots los colegis d'advocats d'Espanya, de conformitat á lo demanat per lo Colegi de Madrid y sense cap consulta ni avis dels demés —*Consecuencias de la centralisació á Espanya*, per D. Norbert Font y Sagué. Transcrit de *Lo Geronés*.

—14 d'Abril: publica lo manifest que 'l Sometent de Santa Coloma ha dirigit á tots los sometents de Catalunya.

LAS CUATRE BARRAS. Vilafranca del Panadés, 14 de Abril: *Lo Sometent*. A propòsit de la qüestió dels porta-escopetes.

LO CATALANISTA. Sabadell, 14 d'Abril: publica lo manifest dirigit als sometents de Catalunya per lo de Santa Coloma de Cervelló.—*Lo Decret de Nova Planta*, per J. B. y S.

DIARIO DE BARCELONA. Barcelona, 14 d'Abril: *Esto se vá, II y último*, per D. Joan Mañé y Flaquer. Axis com lo primer estava dedicat á explicar la historia de la reorganisació dels sometents, en aquest posa de relleu los perills que porta la exagerada intervenció militar trayent per proves «la formació militar á quatre de fondo del sometent de Girona y la desdixada elecció del porta-escopetes.» Recalca lo carácter exclusivament catalá del sometent, recordant que 'ls vocals de la Comissió y 'ls individus del Sometent han oblidat les tradicions del cos admetent insignies uniformistes. Esmenta lo perillós que es la conducta de la Direcció admetent en son si persones desconegudes en la comarca que representen. «Oberta la porta—afegeix—de aquí pochs anys la Comissió organitzadora estaré formada de vehins de Barcelona que demanarán lo càrrech sols pera tenir influéncia en un districte.» Acaba aquest notabilíssim article dolentse del descastament que vá apoderantse de totes les classes socials de nostra terra.

LA COSTA DE LLEVANT. Sant Pol de Mar, 14 d'Abril: *D. Joseph Coroleu é Inglada*.

LA VANGUARDIA. Barcelona, 15 d'Abril: *Lo del Sometent*, per D. Claudi Omar y Barrera. Demuestra ab lo text dels estatuts del cos de sometents, que la Comissió organitzadora, ha faltat al esperit y á la lletra dels mateixos en quant ha resolt sobre la qüestió dels porta-escopetes.

LA UNION GALLEGA. La Corunya, 15 d'Abril: *Decidase usted*. Article en que 's recomana á Silvela que 's de-

cidexi d' una vegada á enlayrar la bandera regionalista.

Lo SOMATENT. Reus, 19 d' Abril: *Los somatents*.

LLIBRES REBUTS

Los católicos alemanes, por A. Kanneugieser; y Los católicos españoles, por G. Villota, canónigo de Burgos.

Bona es en tots temps la publicació de llibres que, posant de relleu la activitat y 'ls mérits personals dels catòlics de altres nacions, estimulen lo zel dels qui viuen en pobles de major fervor religiós. Per lo que toca á la obra de Kanneugieser ensenya ab eloqüencia lo que poden la fé y la constancia en temperaments com lo d' en Windthorst y demés companys que lo ajudaren á enderrocar la acció nefanda del *Kulturkampf*. Pero 'ns apar,—y anám al treball del Sr. Villota,—que no hi ha punt de comparació entre la situació dels catòlics alemanys y la dels espanyols. Aquí, fins en los temps de més revolta, la persecució religiosa no ha pogut esterilizar la propaganda dels bons, ans al contrari, com més forta ha sigut la persecució, més la reacció cristiana s' es imposada. Lo que aquí s' reduheix á un esforç de defensa, de reivindicació, de restabliment, allí s' converteix en una verdadera obra de conquesta, de conversió, mellor dit, de civilització. Clar está que seria de gran profit que aquí com á Alemanya 'ls catòlics estiguessen units, formant un tot compacte, y disposats sempre á entaular la lluyta ab l' enemich del nom de Deu baix una direcció sola, personal y lluminosa. Pero les nacions, ó la conformitat dels seus habitants, no se elaboren com qui fá ampolles. La diversitat de punts de vista en materia política no priva que en lo fons, y pertocant al ordre religiós, hi haja encare una gran unitat de fé. Aquesta es la que nosaltres voldríam veure estesa y vigorizada, puix quan la pietat clàssica dels espanyols y les virtuts propies de la nostra terra tornen á estar arrelades en totes les families, no cabrán aleshores excitacions ni estímuls y la implantació absoluta del ideal religiós en la governació del Estat será un fet natural y de lógica conseqüència.

No hi están mal per có les observacions del docte canonge de Burgos Sr. Villota al costat del magnífich estudi d' en Kanneugieser, tant més en quant aquelles extracten y compendien no ja sols les ensenyances del Papa y dels bisbes, sino les conclusions admirables dels Congressos catòlics nacionals. La utilitat, donchs, de aqueix llibre es irrecusable, y com que ademés está escrit ab molta llimpiesa, nos fem un dever de recomanarlo als nostres llegidors.

Lucrecia Borgia, joguina en un acte escrita en vers catalá per Francisco Xavier Godo.

Es una viva llástima que 'l Sr. Godo malgasté 'l temps en obres de tant poca substancia. *Lucrecia Borgia* es de aquelles produccions que cauhen baix l' anatema del Ixart en lo judici que está fent ara de les peces y saynetes del teatre castellá.

C. OMAR Y BARRERA.

EFEMÉRIDES CATALANES

ABRIL.—DIA 22.

1719. Existia ja des de 'l any 1715, en que á causa de la guerra de successió s' havien espargit per lo pays nombroses partides de lladres, una companyia de minyons voluntaris que, baix la direcció del segon batlle de la vila de Valls, en Pere Anton Veciana, y pagats per ell, que la havia organizada, se dedicava á la persecució de criminals y malfactors, però en aquesta diada, en vista dels bons resultats que donava en aquella comarca, fou instituida com á cós mobilisat que, baix lo títol de Mossos de la Esquadra del Batlle de Valls, havia d' accionar baix aquell intent per tot lo Principat, lliurantlo de gent dolenta.

DIA 23.

1133. Fins als nostres dies ha subsistit aquell grandió edifici, reunió de varies construccions de diferents epoques que s' anomenava lo Palau. Aquesta efeméride recorda la diada en que Ramon Bernat de Manganet, cedí aquella extensió de terreno als cavallers del temple perque hi edificuessen una casa de son institut. Extingit aquest en 1308, pasá als cavallers de Sant Joan y d' aquests á la corona, essentne lo palau destinat á la comtesa de Barcelona. Carles V, lo doná á Joan de Zúñiga, preceptor de Felip II, y més especialment encara á la seva muller donya Estefania de Requesens, venint á parar als comtes de Sobradia.

DIA 24.

1472. En aquesta diada Grau d' Esplugas, partidari del rey D. Joan contra lo Principat, entra en l' esglesia del monestir de Pedralbes ab 12 homens armats, y s' apodera del campanar, molestant des de allí y sostenint una prolongada resistència contra les avançades de la ciutat; mentres tant feya lo mateix Grau de Sarriá que s' havia passat al partit del susdit monarca, des de les altures del campanar de Sarriá.

DIA 25.

1555. Estant reunits en plé consistori los Diputats ab los Oidors de comptes per ordre del lloctinent del

rey, es presentat un plech clos de la infanta d'Espanya D.ª Joana princesa de Portugal, governadora general dels estats de la corona d'Aragó, participant que 'l Di-vendres Sant, que s'esqueya lo dia 12 del mateix mes, havia mort la reyna esposa del Emperador Carles V.

Dia 26.

1330. Cada dia adquiria la ciutat de Girona major importancia mercés als privilegis que li anaven concedint los monarques agraïts de la fidelitat que mostraven los fills d'aquella que s'havia conquestat lo titol d'*inmortal* en 1285, al oposar una resistencia heróica á les pretencions de Felip l'Atreït. Un d'aquests privilegis es lo concedit en aquesta fetxa, segons un erudit escriptor, en virtut del qual cap habitant cristià pot esser pres per deutes contrets ab juheus.

Dia 27.

1533. Lo cardenal de Sant Jaume comunica al honorable Concell de Cent de Barcelona, que te la comissió de part del emperador Carles V, de que dit monarca está prompte á satisfer tots los drets que 's requerien per les robes forasteres que n'havien en-trat destinades á ell.

Dia 28.

1455. Lo rey Alfons V d'Aragó, encomana á una comissió de disset personatges de sos diferents estats, presidida per Arnau Roger de Pallás, patriarca d'Alexandria y bisbe d'Urgell, que vagen á felicitar en son nom á micer Alfons de Borja, cardenal arquebisbe de Valencia, de la familia d'aquest apellido de Xàtiva, que havia pujat al suprem pontificat, prenent lo nom de Calixte III, donantli la seguretat de la obediencia dels regnes que regia.

RAMON N. COMAS.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 10.

D'acort ab la Santa Sede, lo Govern acorda la creació d'una Administració Apostólica, ab caràcter episcopal y residencia en la ciutat de Solsona.

—Se reunexen á Girona los pares interessats en la crida dels minyons escedents de cupó en lo servey de quintes, y acorden demanar al Ajuntament que s'interesse pera que 's cumplesca estrictament lo que prevé la lley de reemplaç del exércit.

Dia 13.

Llegim en *Lo Geronés*, que 'l dia 8 d'aquest mes S. M. la Reyna sancioná la lley de cessió de les muralles de Gerona.

Dia 14.

Ha sigut tancada la llista de suscripció á favor dels

perjudicats en los terratremols de Grecia. Lo total recaudat puja 2,403'50 pecetes.

—Los pares dels minyons d'aquesta ciutat escedents de cupo cridats al servey de les armes, celebren una nova reunió, prenent diferents acorts encaminats á obtenir un bon éxit pera ses gestions.

—Es inaugurada la illuminació eléctrica de la vila d'Hostalrich.

—En la *corrida de toros* celebrada en lo torin d'aquesta ciutat, una de les besties saltá la contrabarrera, ocasionant lo consegüent esbalot entre 'ls espectadors. Un guardia civil tirá un tir sobre 'l toro, matantlo; però la bala ferí de gravetat á un mosso dels que menan les mules que arrosseguen al toro després de mort. Hi hagué també algun altre ferit y moltes persones que reberen contusions á causa de les empentes. L'espectacle després aná seguint, com si rés hagués passat.

Dia 15.

En lo santuari de Puig-agut té lloch la solemne benedicció d'una campana costejada per lo Excm. é Ilm. Sr. Bisbe de Vich y apadrinada per lo general Weyler en representació del Emm. Sr. Cardenal Rampolla.

A causa de la pluja no fou possible celebrar ab llumiment algunes de les festes organitzades ab tal motiu.

—Arriba á Gerona lo nou governador civil, D. Ferran Alvarez Guijarro.

Dia 17.

Reunits á Reus alguns jóvens escedents de cupo en la darrera quinta acorden visitar á son alcalde pera que telegrafie al ministre de Guerra cride als reservistes pera cubrir les 20,000 places que 's demanen pera la Península.

—Ha arribat á aquesta ciutat lo Excm. é Ilm. senyor Dr. D. Joseph Messeguer y Costa, bisbe de Lleyda, á fi d'activar los treballs d'una junta de lleydetans constituïda al objecte de restaurar la iglesia de Sant Joan d'aquella capital.

Dia 18.

Te lloch en lo Palau de la Diputació provincial la informació oberta per los senadors y diputats de Catalunya, sobre la important qüestió de les relacions comercials ab les Antilles. Assistexen al acte setze representants á Corts y moltes representacions de societats econòmiques.

Dia 19.

Llegim que la Companyia anónima de tranvies de Barcelona, ha autorisat á son Concell d'Administració pera cambiar la tracció animal per la eléctrica.

—Ha sigut firmat per la Reyna Regent, lo nomenament d'alcalde de Lleyda á favor de D. Francisco Costa.

—Es inaugurada la línia telefónica de la Societat de teléfonos inter-urbans, que comunica nostra ciutat ab les de Zaragoza y Madrid.